Andersson Elffers Felix

Onderzoek kosten taalaanbieders

In opdracht van het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid

2-9-2026

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en vraagstelling

2. Onderzoeksmethode

3. Contractuele afspraken en bekostigingssystematiek

4. Feitelijke kosten taalaanbieders

5. Uitvoering in de praktijk

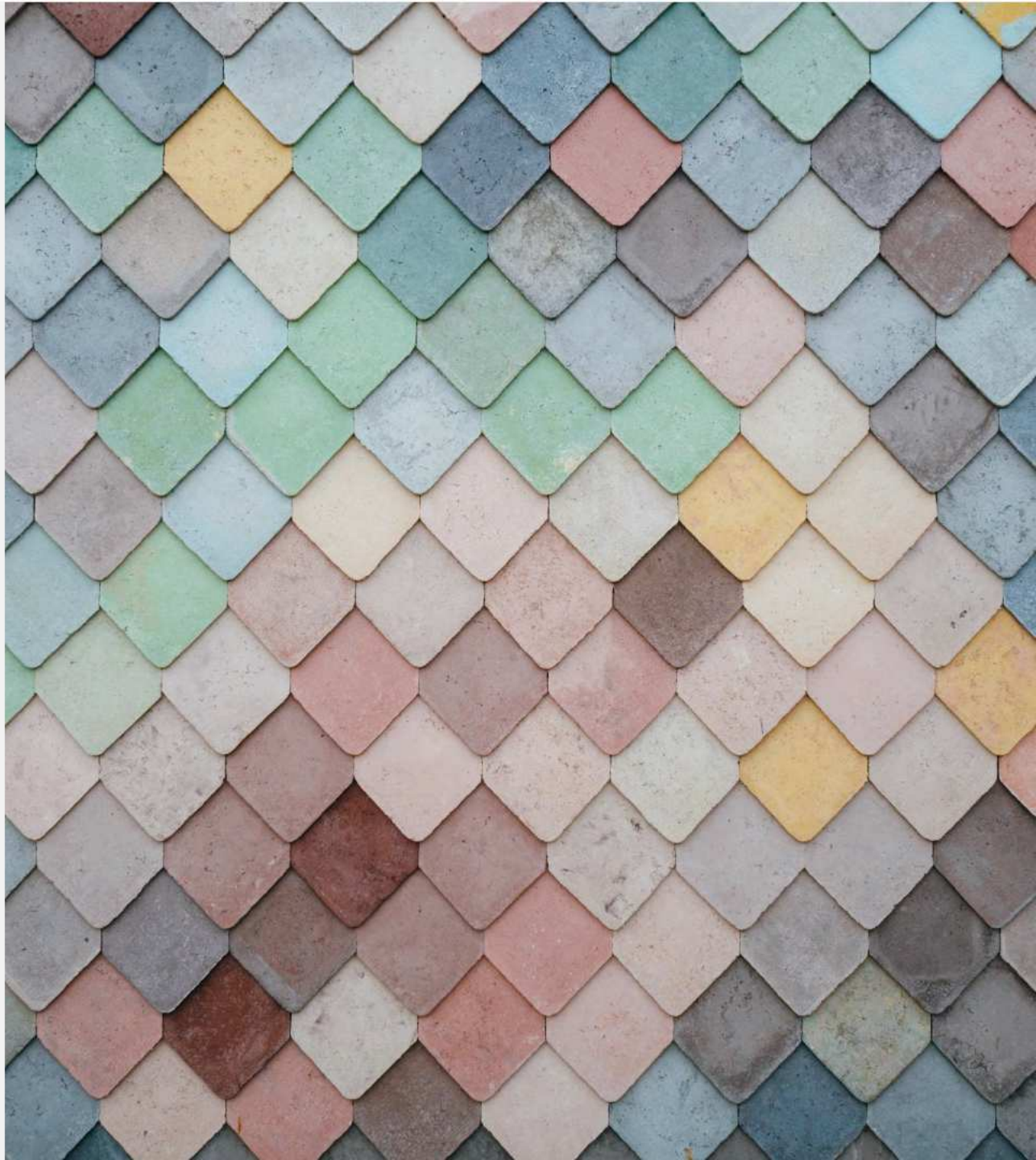
6. Conclusie

Opdrachtgever
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Datum
7 juli 2026

Onderzoeksteam
Indra Bijl, Doortje Bos, Michiel Ehrismann

Ons kenmerk
GS176/eindrapport

1. Vraagstelling en context

In dit hoofdstuk beschrijven we de aanleiding voor het onderzoek en de centrale vraagstelling, inclusief de scope van het onderzoek. We gaan in op de context van de Wet inburgering 2021 en de signalen over financiële knelpunten bij taalaanbieders.

We voeren onderzoek uit naar de kosten van taalaanbieders voor de B1-route en Z-route

Taalaanbieders ervaren financiële knelpunten bij uitvoering van de Wi2021
In de *Wet inburgering 2021* (Wi2021) bestaan er drie leerroutes waarbij inburgeraars leren over de Nederlandse taal en samenleving. Dit zijn de onderwijsroute, de B1-route en de zelfredzaamheidsroute (Z-route). In elk van deze routes wordt het (taal)onderwijs aangeboden door zelfstandige taalaanbieders. Gemeenten kopen de inburgeringstrajecten bij taalaanbieders in. Het rijk is systeemverantwoordelijk.

Voor een effectief stelsel is het belangrijk dat taalaanbieders voldoende financiële middelen van gemeenten krijgen om de inburgeringstrajecten goed en kostendekkend uit te voeren. Het is de vraag of dat wel gebeurt. Het verantwoordelijke ministerie van SZW krijgt signalen dat taalaanbieders verschillende knelpunten ervaren bij de uitvoering van inburgeringstrajecten, deels ook financieel.

Een volledig beeld van de financiële situatie voor taalaanbieders ontbreekt
In de tussentijdse evaluatie van de Wi2021 is financieel onderzoek onder *gemeenten* gedaan, maar dat is iets anders dan financieel onderzoek onder *taalaanbieders*. Er is nog geen beeld van de feitelijke inkomsten en kosten van taalaanbieders bij het uitvoeren van inburgeringstrajecten in opdracht van gemeenten. Het ministerie heeft Andersson Elffers Felix (AEF) gevraagd om onderzoek te doen naar de kosten en financiering van taalaanbieders van de B1-route en Z-route.

AEF is gevraagd inkomsten en kosten voor de B1- en Z-route te onderzoeken
Doel van dit onderzoek is een indicatie van de kosten te geven op basis van een uitvraag onder aanbieders. Het ministerie stelde negen onderzoeksvragen:

1. Welke financiële afspraken zijn er tussen gemeenten en taalaanbieders?[1]
2. Welke kosten hebben taalaanbieders feitelijk gemaakt om de taaltrajecten uit te voeren, uitgesplitst naar de belangrijkste kostenposten?
3. Hoe hoog was het verzuim, op contractniveau?
4. Welke invloed hadden instroom en verzuim op de feitelijke groepsgroottes?
5. Hoeveel lesuren hadden inburgeraars nodig om de taaltrajecten af te ronden?
6. Hoeveel kosten voor de taalaanbieders hebben verzuim, afschalingen en routewisselingen gezorgd?
7. Welke andere factoren en omstandigheden hadden invloed op de kosten?
8. Welke bekostigingssystematiek gebruiken gemeenten en hoe ervaren taalaanbieders dat?
9. Wat zijn voor de taalaanbieders de gevolgen voor eventueel onvoldoende financiering van de leerroute?

Binnen de scope zijn de B1-route en de Z-route die taalaanbieders uitvoeren voor asielinburgeraars die inburgeringsplichtig zijn onder de Wi2021. Gezinsmigranten en overige migranten vallen buiten de scope van het onderzoek, omdat financiering van hun trajecten niet via gemeenten verloopt. De onderwijsroute is buiten scope omdat er dit jaar een onderzoek naar de onderwijsroute gepland staat.

[1] Dit kan afspraken omvatten over trajectprijs, lesintensiteit, groepsgroottes, instroom, verzuim, en indexering. Daarbij vroeg SZW ook of er een minimum of gemiddeld aantal lesuren is afgesproken en hoe lang taalaanbieders moeten doorgaan om B1 te halen (en afschaling te voorkomen).

Gemeenten hebben binnen het wettelijk kader veel beleidsruimte, maar zijn afhankelijk van financiering

Voor de Wi2021 ontvangen gemeenten middelen vanuit het rijk
Voor de uitvoering van de wet ontvangen gemeenten middelen via het Gemeentefonds. Voor inburgeringsvoorzieningen (o.a. leertrajecten, MAP, PVT en maatschappelijke begeleiding) ontvangen gemeenten een uitkering via de Specifieke Uitkering (SPUK) inburgeringsvoorzieningen.

Met deze middelen kopen gemeenten trajecten in bij taalaanbieders. Dit kunnen zowel aanbieders zijn met een moederorganisatie met een publieke taak (zoals ROC's) of volledig private organisaties.[1]

Het rijk bepaalt het brede kader maar gemeenten hebben veel eigen ruimte
Het brede kader voor uitvoering van de wet wordt bepaald door het rijk. Dit landelijke kader biedt uniformering door de inzet van drie leerroutes met ieder een eindniveau qua taal, met een minimumniveau aan aantal uren taalonderwijs (in de B1-route 600 uur voordat afgeschaald kan worden en in de Z-route het minimum aantal taal- en participatie-uren: 2x 800 uur). Ook zijn er eisen aan de kwaliteit van het taalonderwijs, normen voor groepsgrootte en de deskundigheid van docenten. Het rijk heeft het toezicht hierop belegd bij stichting *Blik op Werk.*

Binnen dit kader hebben gemeenten veel beleidsruimte. Gemeenten kunnen variëren in de gekozen contractvorm met taalaanbieders (aanbesteding of subsidie), maar ook in de concrete contractvoorwaarden zoals eisen aan groepsgrootte (binnen de landelijke bandbreedtes), afspraken over instroommomenten, omgang met fluctuaties in deelnemersaantallen, verzuimregels en de vraag bij wie het risico ligt van uitval of onderbezetting van groepen. Daarnaast kunnen zij differentiëren in (wijze van) indexeren, de wijze van factureren (bijvoorbeeld per inburgeraar, per uur of resultaatgericht) en aanvullende voorwaarden ten aanzien van monitoring en rapportage van het aanbod. Deze beleidsvrijheid leidt in de praktijk tot grote variatie tussen gemeenten. Voor taalaanbieders betekent dit dat zij met uiteenlopende contracteisen en bekostigingssystematieken moeten werken.

[1] Strikt genomen zijn de leerroutes altijd een private activiteit in de zin van de beleidsregel *Investeren met publieke middelen in private activiteiten.* Maar met het oog op de leesbaarheid spreken we in dit rapport kortweg van 'publieke' en 'private' aanbieders, waarbij een 'publieke' aanbieder een moederorganisatie heeft met een wettelijke taak voor bekostigd onderwijs en een 'private' aanbieder niet.

Uit eerder onderzoek blijkt dat de uitvoering van de leerroutes intensiever is dan verwacht

Er is al enig onderzoek naar de financiële situatie rondom de leerroutes
De Wi2021 is ingevoerd als een nadrukkelijk lerend en adaptief stelsel. Daarom kent het stelsel een intensief monitorings- en evaluatiesysteem. De wet is sinds de invoering dan ook al meermaals subject van onderzoek geweest.

Hoewel niet al deze onderzoeken de uitvoering van de wet niet hebben bezien vanuit het perspectief van taalaanbieders, geven ze al wel eerste inzicht in de huidige financiële situatie rondom uitvoering van de wet. Hieronder noemen we zes kernbevindingen uit eerder onderzoek die relevant zijn in relatie tot dit onderzoek.

1. Gemeenten maken meer kosten dan ze aan bekostiging ontvangen
Met de door het rijk verstrekte middelen (Gemeentefonds en SPUKs) hebben gemeenten een gemiddeld budget van €18.000- €18.800 euro te besteden voor een asielinburgeraar.[1] Dit budget wordt gebruikt voor inkoop van de leerroutes bij taalaanbieders, maar ook voor andere zaken, zoals individuele leervoorzieningen en uitvoeringskosten, zoals de brede intake en voortgangsgesprekken. Deze gemiddelde rijksbijdrage sluit vaak niet volledig aan op de werkelijke kosten. Gemeenten melden een tekort van €31 tot €46 miljoen in 2024 op hun eigen uitvoeringskosten. Daarbij gold echter wel dat gemeenten voor de inkoop van *leerroutes en individuele voorzieningen tezamen* per asielinburgeraar gemiddeld juist iets lagere kosten maakten dan zij aan bekostiging ontvingen.[1]

2. Eerder onderzoek liet spanning zien tussen beleidsambities en de praktijk
Verschillende onderzoeken laten zien dat de trajecten van de Wi2021 structureel intensiever zijn dan voorgesteld. Daarbij worden verschillende oorzaken genoemd:

- Leertrajecten worden vaak tussentijds bijgesteld, bijvoorbeeld door wijziging van leerroute, tempo of einddoel.[2] Dit vraagt extra afstemming tussen gemeenten en taalaanbieders. Deze extra inzet is niet altijd voorzien of bekostigd.
- Interpretatie van de B1-ambitie leidt tot uiteenlopende verwachtingen rond welk aandeel inburgeraars B1 zou moeten behalen. Volgens taalaanbieders gaan sommige gemeenten uit van hoge B1-slaagpercentages, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt met trajecten die zijn gebaseerd op een beperkt aantal onderwijsuren (bijvoorbeeld circa 600 uur). Hier ontstaat spanning tussen ambitie en haalbaarheid.[3]
- Inburgeringstrajecten blijken in de praktijk minder lineair dan vooraf verondersteld. De marktmonitor laat zien dat gemiddeld 9% van de deelnemers in de B1-route wisselt naar de Z-route.[4] Voor aanbieders ontstaat een financieel grijs gebied rond het moment waarop duidelijk wordt dat B1 niet haalbaar is. Afschaling naar A2 kan pas na 600 uur worden aangevraagd, terwijl taalaanbieders vaak eerder zien dat B1 niet haalbaar is. In de periode tussen signalering en besluitvorming moeten extra lessen worden verzorgd om taalniveau te behouden, zonder dat altijd duidelijk is wie deze kosten draagt.
- Verzuim en uitval komen relatief vaak voor binnen inburgeringstrajecten. Gemeenten gaan verschillend om met het doorberekenen van deze extra inzet en kosten naar taalaanbieders.[1]

1 Bedrag per individuele inburgeraar, minus algemene uitvoeringskosten. Cebeon (2026) *Kosten Wet inburgering 2021*. Link
2 Significant (2025) *Kwalitatief onderzoek tweede fase Wi2021*. Link
3 NRTO & MBO Raad (2025) *Manifest Inburgering*. Link
4 Significant (2025) *Monitor werking en ontwikkeling van de inburgeringsmarkt*. Link

Eerder onderzoek suggereert dat aanbieders door verschillende oorzaken extra kosten maken

Vervolg van vorige pagina

3. De uitvoeringskosten liggen hoger door vooraf geraamd
Uit het deelonderzoek naar kosten van de tussenevaluatie blijkt dat gemeenten hogere uitvoeringskosten hebben dan bij invoering van de Wi2021 werd voorzien.[1] Gemeenten maken meer kosten door intensieve begeleiding, complexere processen en hogere administratieve lasten. Het is denkbaar dat hierdoor ook taalaanbieders hogere kosten maken. De extra inzet van gemeenten kan naar hen doorwerken, bijvoorbeeld door extra afstemming, rapportage of maatwerk in trajecten.

4. Variatie tussen gemeenten leidt tot variatie in kostenstructuren
Uit meerdere onderzoeken blijkt dat gemeenten de wet op uiteenlopende manieren uitvoeren.[2] Er zijn verschillen in contractvormen, groepsgrootte, lesintensiteit, verzuimaanpak en aanvullende eisen aan taalaanbieders. Deze variatie beïnvloedt de schaal waarop taalaanbieders kunnen werken, de stabiliteit van groepen en de mate van voorspelbaarheid van trajecten.

Omdat taalaanbieders vaak in meerdere gemeenten actief zijn, moeten zij werken met verschillende eisen en uitvoeringscondities. Dit beperkt de mogelijkheid om processen te standaardiseren en schaalvoordelen te realiseren.

5. Instroom, groepsgrootte en trajectduur zijn belangrijke kostprijsfactoren
Onderzoek naar de onderwijsroute laat zien dat groepsgrootte de belangrijkste kostprijsbepaler is, omdat kosten van docenten het grootste deel van de kosten vormen.[3] Kleine groepen (bijvoorbeeld door verschillende instroommomenten of uitloop van trajecten) zijn een inefficiënt gebruik van capaciteit. Daarnaast blijkt dat een substantieel deel van de kosten bestaat uit overhead, zoals administratie, begeleiding en afstemming met gemeenten.

6. Financiële risico's liggen in de praktijk vaak bij taalaanbieders
In de marktmonitor geeft circa 40% van de respondenten (taalaanbieders) aan verlies te maken op de uitvoering van inburgeringstrajecten. [4] De marktmonitor kon de kosten en baten niet in meer detail cijfermatig vergelijken. Het kwalitatieve beeld was dat er extra kosten ontstaan onder andere door verzuim, routewisselingen, langere trajecten en administratieve lasten. Tegelijkertijd zijn tarieven en indexatie niet altijd aangepast aan stijgende loonkosten, die voor docenten en externe inzet de afgelopen jaren aanzienlijk zijn gestegen.

Samenvatting: kostenproblematiek hangt samen met stelselkenmerken
Samengevat suggereert eerder onderzoek dat de financiële middelen mogelijk te krap zijn, omdat het stelsel hogere kosten met zich meebrengt dan eerder was verwacht.

Eerder onderzoek heeft echter nog geen gedetailleerd beeld kunnen geven van de precieze bekostiging van taalaanbieders door gemeenten, of van de kostenstructuur van aanbieders. In de hoofdstukken 3 en 4 gaan we hier verder op in.

1 Cebeon (2026) *Kosten Wet inburgering 2021*. Link
2 Significant (2025) *Kwalitatief onderzoek tweede fase Wi2021*. Link;
3 AEF (2021) *Onderzoek kosten onderwijsroute*. Link; EY (2022) Kostenonderzoek onderwijsroute. Link
4 Significant (2025) *Monitor werking en ontwikkeling van de inburgeringsmarkt*. Link

2. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk lichten we toe hoe het onderzoek is uitgevoerd. We beschrijven de opzet van de data-uitvraag, de gebruikte definities en de manier waarop gegevens zijn verzameld, geanalyseerd en gevalideerd Ook gaan we in op de belangrijkste methodologische beperkingen en keuzes.

De data-verzameling bestond uit een uitvraag onder taalaanbieders, die kwalitatief gevalideerd is

Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode december 2025 tot mei 2026. Voor de data-verzameling zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt.

Centraal in dit onderzoek stond een uitvraag onder taalaanbieders
De belangrijkste onderzoeksmethode was een uitvraag onder taalaanbieders naar kengetallen die inzicht geven in financiële en inhoudelijke aspecten van hun uitvoering van de leerroutes.

Via NRTO, de MBO Raad, Blik op Werk en het ministerie van SZW zijn zoveel mogelijk taalaanbieders die in één of meer gemeenten een leerroute verzorgen uitgenodigd om deel te nemen. Tijdens het onderzoek is de looptijd van de uitvraag verlengd om meer aanbieders de kans te geven om de uitvraag in te vullen.

Uiteindelijk hebben twaalf taalaanbieders de uitvraag ingevuld: zes publieke en zes private taalaanbieders. Hieronder waren de twee grootste en een aantal middelgrote private taalaanbieders vertegenwoordigd. Zij leverden gegevens aan over de B1-route voor in totaal 84 gemeenten (25% van het totaal) en voor 64 gemeenten (19%) rond de Z-route.[1] Daarbij waren veel G4-gemeenten vertegenwoordigd, dus het betreft een iets groter deel van het totaal aantal inburgeraars.

Op de volgende pagina staat de inhoud van de uitvraag in meer detail beschreven.

Andere onderzoeksmethoden waren ondersteunend aan de uitvraag
Naast deze uitvraag hebben we ook twee werksessies georganiseerd met een selectie van taalaanbieders:

- De eerste werksessie vond plaats voorafgaand aan de uitvraag onder aanbieders. In deze sessie is de opbouw van hun kosten- en inkomstenstructuur en administratieprocessen besproken. Dit was een aanvulling op het literatuur-onderzoek dat in hoofdstuk 1 besproken is. Doel was om het ontwerp van de uitvraag zou goed mogelijk te laten aansluiten op de registraties van aanbieders.
- De tweede werksessie vond plaats nadat aanbieders de uitvraag hadden ingevuld. In deze bijeenkomst zijn de uitkomsten gevalideerd. Doel was om onze interpretatie van de data te toetsen (kloppen onze aannames en interpretaties met de praktijkervaringen van taalaanbieders) en om kwalitatieve inzichten op te halen die de cijfers met (kwalitatieve) beelden kunnen verrijken.

Een commissie van SZW, MBO Raad, NRTO en BoW begeleidde het onderzoek
De begeleidingscommissie van dit onderzoek bestond uit het ministerie van SZW, MBO Raad, NRTO en Blik op Werk. De begeleidingscommissie is tweemaal bijeengekomen. Bij start van het onderzoek om de onderzoeksaanpak en de globale opzet van de uitvraag te bespreken en richting afronding, voor de bespreking van de conceptrapportage.

[1] In de uitvraag rapporteerden de aanbieders cijfers op het niveau van een 'contract'. Een contract kan afspraken betreffen met één individuele gemeente, maar vaker betreft het afspraken met een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten. De respons betrof in totaal 22 contracten rond de B1-route en 18 contracten rond de Z-route, met dus gemiddeld ca. 3,5 gemeente per contract.

Met de uitvraag brachten we gegevens over trajectuitvoering, kosten en contractafspraken in beeld

Taalaanbieders hebben gegevens over 2024 aangeleverd

De uitvraag richtte zich op cijfers over kalenderjaar 2024. Dat kwam omdat de looptijd van de uitvraag startte begin januari 2026; een moment waarop aanbieders nog geen cijfers over kalenderjaar 2025 beschikbaar hadden.[1] Aanbieders hebben wel kwalitatief enkele gegevens over 2025 doorgegeven, bijvoorbeeld rondom indexatie.

Alle cijfers in dit rapport hebben dus in principe betrekking op het kalenderjaar 2024, tenzij anders aangegeven.[2]

De uitvraag bestond uit zes componenten

De uitvraag is opgebouwd uit vijf inhoudelijke componenten, aangevuld met een zesde component met enkele verdiepende overige vragen:

1. **Kengetallen over het contract.** Dit onderdeel bevat informatie over het aantal unieke asielinburgeraars dat in 2024 binnen het contract een leerroute volgde, evenals het aantal deelnemers dat voortijdig is uitgestroomd. Daarnaast geeft het inzicht in de duur en omvang van de trajecten, uitgedrukt in het aantal aangeboden lesuren en begeleidingsuren, het aantal verzuimuren en de extra uren als gevolg van routewisselingen
2. **Kengetallen over benodigde inzet.** Dit onderdeel omvat de tijd die nodig is om een traject succesvol af te ronden, het gemiddeld aantal lesuren dat nodig is om een diploma te behalen, en de gemiddelde doorlooptijd van een traject,.
3. **Kengetallen over directe kosten.** Dit zijn de kosten voor onderwijspersoneel, de inhuur van onderwijspersoneel, leslocaties en lesmateriaal. Voor lesmateriaal is daarnaast onderscheid gemaakt in materiaal dat blijvend aan de cursist wordt verstrekt.
4. **Kengetallen over de indirecte kosten.** Hierbij gaat het om de organisatiebrede kosten die niet direct aan één traject zijn toe te rekenen. Bijvoorbeeld kosten voor management, bedrijfsvoering, ICT en overheadpersoneel.
5. **Kengetallen over contractafspraken.** Dit betreft onder andere afspraken over tarieven, zoals het tarief per deelnemer, per geslaagde deelnemer en per vroegtijdig uitgestroomde deelnemer, evenals de wijze van indexatie. Daarnaast zijn afspraken uitgevraagd over het aantal lesuren (gemiddeld, minimaal en maximaal), eisen aan bevoegd personeel en het behaalde taalniveau. Ook bevat dit onderdeel een vraag naar ervaren administratieve lasten binnen het contract.
6. **Overige vragen.** De uitvraag bevat aanvullende vragen. Deze hebben betrekking op evt. aanvullende financiering vanuit gemeenten. Ook is gevraagd naar activiteiten of vereisten die door financiële krapte niet volledig zijn uitgevoerd. Tot slot is gevraagd naar contractuele eisen die leiden tot een hogere kostprijs.

Aanbieders hadden ruimte om waar relevant een tekstuele toelichting te geven op de kengetallen. Als antwoorden (kengetallen of toelichting) vragen opriepen, hebben we contact opgenomen met betreffende respondent om te vragen om extra informatie of onderbouwing, om zo de kwaliteit van de respons te bevorderen.

[1] In de werksessies is wel gevraagd naar kwalitatieve beelden over de financiële en inhoudelijk ontwikkelingen sinds 2024. Hoofdstuk 3 gaat hier waar mogelijk op in.

[2] Het aantal benodigde lesuren rapporteren we bijvoorbeeld per traject. Het bleek mogelijk om enkele cijfers per traject te rapporteren, zelfs al waren er eind 2024 nog niet veel trajecten afgerond, omdat aanbieders de cijfers eind 2025 aanleverden en toen terugkeken.

Bij de onderzoeksdata geldt een zestal aandachtspunten met gevolgen voor de datakwaliteit

De analyse is gebaseerd op aangeleverde data en onderbouwde schattingen
De aanbieders die de uitvraag hebben ingevuld, hebben doorgaans veel moeite gestoken in het ontsluiten en delen van cijfers over hun uitvoering van de leerroutes. Toch kent de data over de kosten enkele aandachtspunten:

- **Responsrate:** De respons van 19-25% van alle gemeenten en een iets groter deel van de cursisten is niet voldoende voor een statistisch representatief beeld, maar wel voor een indicatie van een landelijk beeld. Bij verdere uitsplitsingen in subgroepen (zoals publiek en private aanbieders) wordt een dergelijke indicatie minder representatief. Op een kleine steekproef wegen 'outliers' zwaarder door. Dat is al een aandachtspunt voor het landelijk beeld en nog veel sterker bij uitsplitsingen in subgroepen.
- **Beschikbaarheid van data:** Rond enkele kengetallen bleken er (bij veel aanbieders) geen cijfers beschikbaar. Dit speelde met name bij *extra uren door routewisseling* en *aantal aangeboden begeleidingsuren*. Deze cijfers worden door veel aanbieders niet op die manier geregistreerd.
- **Interpretatieverschillen:** Bij een kwantitatief onderzoek luisteren de definities heel nauw. In de uitvraag is gepoogd om duidelijke definities te geven voor elk van de gevraagde kengetallen. Maar die definities kwamen niet altijd overeen met de 'brondata' in de registratiesystemen van aanbieders. Elke aanbieder mag immers zelf de eigen administratie inrichten. Dit gaf een risico op interpretatieverschillen. Dit speelde bijvoorbeeld bij nadere uitwerking van *indirecte kosten.*
- **Toerekening aan contracten:** De uitvraag betrof een heel specifiek onderwerp: de uitvoering van een specifieke leerroute binnen een specifieke gemeente of contract, uitsluitend rond asielinburgeraars. In de praktijk zijn niet alle kengetallen zo specifiek geregistreerd. In deze gevallen hebben we aanbieders gevraagd om kengetallen 'naar rato' toe te rekenen aan het specifieke onderwerp.[1] Dat is relatief grofmazig en kent enige kwetsbaarheid voor rekenfouten bij het toerekenen.
- **Status van trajecten:** De uitvraag richtte zich op het kalenderjaar 2024. Tijdens dat kalenderjaar waren er nog relatief weinig inburgeringstrajecten volledig afgerond, want de Wi2021 was pas in 2022 ingegaan. Daardoor waren de doorlooptijd, kosten en inzet over een heel traject soms nog niet betrouwbaar weer te geven.
- **Zelfselectie van respondenten:** Het is denkbaar dat aanbieders met hogere of juist lagere kosten vaker de uitvraag hebben ingevuld. Ook hebben sommige aanbieders niet al hun contracten ingevuld.[2] Als onderzoekers hebben wij aanbieders gevraagd om dan de uitvraag in te vullen voor hun grootste contracten, maar we hebben geen zicht op het exacte selectieproces wat de mogelijkheid van zelfselectie vergroot.

Deze zes aandachtspunten betekenen dat dit rapport alleen met enige voorzichtigheid bevindingen kan rapporteren over de verhouding tussen inkomsten en uitgaven, en over de verhouding tussen subgroepen zoals publieke en private aanbieders. Op de volgende pagina staat beschreven hoe we met deze aandachtspunten in de data omgaan.

1 Bijvoorbeeld: als een docent lesgeeft aan een klas waarin 8 asielinburgeraars en 2 gezinsmigranten zitten, zouden de loonkosten van die docent voor 80% aan het contract toegerekend moeten worden.

2 Om administratieve lasten te beperken, is grote aanbieders met veel contracten de mogelijkheid geboden om de aanvraag voor slechts een deel van hun contracten in te vullen. Grote aanbieders hebben hiervan gebruik gemaakt en veelal 2 contracten per route geselecteerd.

Vanwege de kwetsbaarheid voor outliers rapporteren we de mediaan

Vanwege deze factoren rapporteren we medianen en 25%-75% bandbreedtes
Op de vorige pagina zijn aandachtspunten bij de betrouwbaarheid van de data beschreven. Deze factoren maken dat de data een duidelijke indicatie kan geven van de kosten en uitvoering van de leerroutes, maar wel kwetsbaar is voor outliers. Als een aanbieder een kengetal rapporteert dat veel hoger of lager is dan elders, kan de oorzaak liggen bij inhoudelijke, administratieve of interpretatieverschillen.

Daarom rapporteren hoofdstukken 3, 4 en 5 steeds de *mediaan* van de respons. De mediaan is een statistische maat die minder kwetsbaar is voor outliers dan het gemiddelde. Om óók een beeld te geven van de variatie in antwoorden, rapporteren de hoofdstukken waar relevant de bandbreedte tussen 25% en 75% van alle respons.

Een bijzondere vraag is hoeveel cursisten tegelijk kosten en inkomsten gaven
In de uitvraag is aan aanbieders gevraagd hoeveel *unieke* inburgeraars in het kalenderjaar 2024 bij hen stonden ingeschreven. Echter, niet alle inburgeraars hebben het volledige kalenderjaar de leerroute gevolgd. Voor hen zijn ook niet het hele jaar kosten gemaakt of inkomsten ontvangen.

Daarom moet het aantal unieke inburgeraars uit het kalenderjaar 2024 worden omgekeerd naar 'voltijdsequivalenten': het aantal cursisten waarvoor *tegelijkertijd* kosten werden gemaakt en inkomsten werden ontvangen. Voor dit onderzoek worden unieke inburgeraars modelmatig omgerekend naar 'voltijdsequivalenten'. Daarvoor volgen we de volgende assumpties:

- Assumptie is dat een inburgeraar instroomt in de B1-route en Z-route twaalf maanden nadat die formeel inburgeringsplichtig is geworden.[1] Dit betekent dat in het kalenderjaar 2024 twee 'cohorten' de routes volgden: het Wi2021-cohort 2022 en het Wi2021-cohort 2023.
- Cijfers van de *Wet Statistiek Inburgering* laten zien dat het cohort 2022 bestond uit 18.705 inburgeraars waarvan 57% de B1-route volgde en 32% de Z-route. Cohort 2023 kende 21.900 inburgeraars waarvan 59% in de B1-route en 27% Z-route.
- Assumptie is dat cohort 2022 in 2024 nog geen uitstroom kende van cursisten die de leerroute voltooiden. De uitvraag laat immers zien dat cursisten gemiddeld twee jaar over de B1-route doen en tweeënhalf jaar over de Z-route, zie pagina 25.
- Assumptie is dat cohort 2023 gelijkmatig over het jaar instroomde. Gemiddeld waren zij de helft van het kalenderjaar 2024 cursist.
- De berekening neemt vroegtijdige uitval niet mee omdat de bekostiging daar meestal geen rekening mee houdt: doel is om de kosten van aanbieders per bekostigde cursist te vergelijken met de inkomsten per bekostigde cursist.[2] Daardoor kennen cijfers over de kosten per 'bekostigde' cursist in feite enige opslag voor vroegtijdig uitgevallen of anderszins 'onbekostigde' cursisten.

Volgens deze assumpties was de verhouding tussen voltijdsequivalenten en unieke inburgeraars 1 :1,34 voor de B1-route en 1 : 1,29 voor de Z-route. De impact van deze cijfers is vrij groot omdat deze cijfers rechtstreeks de kosten per cursist beïnvloeden. Omdat nauwkeurigere berekening bij gebrek aan data niet mogelijk was, introduceert dit enige (aanvullende) onzekerheid in de ramingen van kosten per cursist.

[1] De assumptie is gebaseerd op SZW-cijfers : De Wi2021 werd van kracht in januari 2022. Nadat mensen in de Wi2021 instromen, vestigen ze zich gemiddeld na 169 dagen in hun gemeente. Daarna duurt het gemiddeld 120 dagen tot vaststelling PIP. Assumptie is dat het daarna 90 dagen duurt tot hun leerroute start.

[2] Er zijn wel contracten met specifieke regelingen voor vroegtijdige uitval zie pagina 17, maar deze regelingen zijn onderling te verschillend en niet wijdverbreid genoeg om modelmatig mee te rekenen.

3. Contractuele afspraken en bekostigingssystematiek

In dit hoofdstuk brengen we in kaart welke afspraken gemeenten en taalaanbieders maken over de uitvoering en bekostiging van inburgeringstrajecten. We beschrijven de variatie in contractvormen, tarieven, lesuren, groepsgroottes en bekostigingssystematiek en de gevolgen daarvan voor taalaanbieders.

De contractafspraken tussen gemeenten en taalaanbieders kennen verschillende vormen

Gemeenten kunnen op verschillende elementen variëren. Hieronder zetten we op een rij welke variatie in (financiële) afspraken tussen gemeenten en taalaanbieders we zien in de praktijk.

Contractrelatie

We zien verschillende typen contractrelaties tussen gemeenten en taalaanbieders. Gemeenten kopen inburgeringsaanbod in via zowel **aanbestedingen** als via **subsidierelaties**. De gekozen contractvorm heeft onder meer invloed op de mate waarin prijsconcurrentie een rol speelt en de wijze van contractsturing gedurende de looptijd van de relatie.

Bekostigingsstructuur en facturatiesystematiek

In de praktijk hanteren gemeenten verschillende bekostigingsstructuren en facturatiesystematieken, die bepalend zijn voor het moment en de wijze waarop taalaanbieders worden betaald. We zien in de uitvraag bekostigingsstructuren met een vaste trajectprijs per inburgeraar waarbij betaling plaatsvindt **in termijnen**.[1] Daarbij wordt vaak gewerkt met verdeelsleutels, zoals een percentage bij start, een deel gedurende het traject en een slotbetaling bij afronding. Een typisch schema dat deelnemende aanbieders aan deze uitvraag rapporteerden was 40% bij start, tweemaal 20% van het budget gedurende de looptijd van het traject en 20% bij afronding.

Het komt ook voor dat een deel van de betaling expliciet **gekoppeld is aan prestaties**, zoals het behalen van het inburgeringsdiploma. In deze gevallen ontvangen taalaanbieders (een deel van) de vergoeding alleen bij het behalen van het beoogde resultaat. Sommige aanbieders geven aan dat zij in de afgelopen periode in gesprek zijn gegaan over deze prestatiebekostiging met hun gemeente(n). Zij betogen dat deze niet passend is: het inburgeringsaanbod is dan namelijk gedaan en de kosten zijn gemaakt. Gemeenten geven soms aan deze aanpassing toe.

Hoe en wanneer aanbieders worden bekostigd heeft invloed op de risico's die taalaanbieders lopen: zij financieren door de gefaseerde betaling en prestatieafhankelijke componenten een deel van de kosten voor. Dit speelt ook een rol in de risico's die aanbieders lopen bij voortijdige uitstroom van inburgeraars. We zien daarin grote verschillen: sommige aanbieders geven aan de trajectprijs bij uitval naar rato van het aantal aangeboden uren toegekend te krijgen, anderen krijgen afhankelijk van het tijdstip van uitstroom een aantal termijnen van 20% minder uitbetaald of geven aan dat zij slechts tot en met de laatst gerealiseerde mijlpaal mogen factureren.

Taalaanbieders ervaren administratieve lasten door de facturatiesystematiek

Facturatie wordt in sommige gevallen uitgevoerd via gemeentelijke portals, waarbij betaling afhankelijk is van het uploaden en goedkeuren van rapportages. Dit leidt volgens taalaanbieders tot extra administratieve lasten en vertraging in de facturatie. Ook geven taalaanbieders aan dat verschillen tussen gemeenten in facturatiesystematiek en administratieve eisen het proces complex maken. Het bijhouden van verschillende uren en rapportages vraagt om maatwerk in de administratie en leidt tot extra uitvoeringslasten.

[1] Deze bevindingen sluiten aan bij de Tussenevaluatie Wi2021, waarin gemeenten aangeven voornamelijk met trajectprijzen te werken, aangevuld met varianten zoals maatwerkvergoedingen.

Niet alle tarieven worden jaarlijks geïndexeerd om ze te corrigeren voor inflatie

Trajectprijs
De prijs die gemeenten aan taalaanbieders bieden voor inburgeringstrajecten varieert sterk. Zo kunnen gemeenten in het vaststellen van de trajectprijs extra vergoedingen koppelen aan maatwerk, individuele begeleiding of intensievere participatieactiviteiten.

Omdat de gemiddelde doorlooptijd van trajecten tussen contracten verschillen, zijn de totale inkomsten per traject omgerekend naar een bedrag per jaar per traject. Hiervoor is gebruikgemaakt van de gemiddelde doorlooptijd van het traject binnen het betreffende contract (indexatie is hierin niet meegenomen). De mediane inkomsten bedragen **€4.599** voor de B1-route en **€4.323** voor de Z-route. Tussen haakjes staan P25 en P75. Ter vergelijking bedraagt de mediane trajectprijs **€9.197** voor de B1-route en **€10.102** voor de Z-route. De mediane doorlooptijd bedraagt respectievelijk **24** en **30** maanden.

	B1-route	Z-route
Totale inkomsten	€4.599 (€4.179 - €4.957)	€4.323 (€4.097 – €4.451)

Indexering
In de praktijk wordt indexering in contracten meestal op twee manieren vormgegeven: er is óf geen indexatie afgesproken, óf de indexatie is gekoppeld aan het CBS-consumentenprijsindexcijfer. Dit geldt voor zowel de B1- als de Z-route. In een deel van de contracten staan tarieven voor een bepaalde periode vast en vindt geen indexatie plaats. In andere gevallen wordt een jaarlijkse indexatie toegepast, vaak op basis van de CBS-index.

Daarnaast komen er varianten voor, zoals contracten waarin het indexatiepercentage jaarlijks kan variëren of waarin incidentele tariefaanpassingen of compensaties worden toegepast, bijvoorbeeld bij stijgende kosten of beleidswijzigingen. Deze aanvullende afspraken zijn minder structureel van aard.

De hoogte van de indexatie varieert in 2025 ten opzichte van 2024 **tussen 0% en 5,8%** voor de B1-route en **tussen 0% en 8,9%** voor de Z-route. Over het geheel genomen verschilt de exacte invulling per contract en gemeente, maar zijn de twee meest voorkomende vormen: geen indexatie of indexatie op basis van de CBS-index.

Omdat de systematiek van indexatie zo sterk varieert tussen contracten, is er niet één uniforme definitie van wat de (actuele) contractinkomsten waren over het contractjaar 2024. In de praktijk is het mogelijk dat een deel van de hiernaast gerapporteerde inkomsten geïndexeerd is, al geldt dit niet voor het merendeel van de gerapporteerde trajectprijzen.

Een deel van de gemeenten stelt contractuele eisen aan de inhoud van het taalonderwijs

Naast afspraken over bekostiging en facturatie stelt een deel van de gemeenten ook eisen aan de inhoud en vormgeving van het taalonderwijs. Dit zien we op de volgende componenten:

Lesintensiteit

Vanuit het rijk is de lesintensiteit voor de B1-route niet wettelijk vastgelegd, omdat het traject maatwerk moet zijn en afgestemd op het individuele startniveau van de deelnemer. Voor de Z-route is het minimum vastgesteld op 800 uur NT2-onderwijs en 800 uur participatieactiviteiten. In de praktijk bepalen gemeenten een gemiddeld of minimum aantal lesuren dat een deelnemer moet volgen.

Daarnaast kunnen zij vastleggen hoe lang taalaanbieders verplicht zijn om door te gaan met lessen om B1 te halen, of om doorstroom naar B2 of A2 mogelijk te maken, en hoe afschaling of beëindiging van trajecten moet worden geregeld. Sommige gemeenten hanteren flexibele urenplannen, anderen leggen maximale of vaste uren vast. Uit dit onderzoek blijkt dat:

- **Minimum aantal lesuren varieert sterk en is niet altijd vastgelegd**
  Voor de B1-route ligt het minimum in de praktijk vaak rond de **600 uur** (minimale eis voor afschaling), maar in een deel van de contracten zijn geen minimale uren afgesproken. In de Z-route wordt in de meeste contracten aangesloten bij de norm van **800 uur**, met enkele uitzonderingen (rekening houdend met verzuim tot circa 980–1.080 uur).
- **Gemiddeld aantal lesuren is niet in alle contracten expliciet bepaald**
  In beide routes ontbreken regelmatig expliciete afspraken over het gemiddeld aantal lesuren. Waar deze wel zijn vastgelegd, gebeurt dit soms in **uren per traject** (bijvoorbeeld rond 600–750 uur voor B1 en circa 800 uur voor Z) en soms in **uren per week** (bijvoorbeeld 6–9 of circa 10 uur per week).
- **Maximum aantal lesuren is niet uniform en ontbreekt in een deel van de contracten**
  In de B1-route ligt het maximum in de praktijk vaak rond de **600–960 uur**, maar er zijn ook contracten zonder vastgesteld maximum. In de Z-route wordt het maximum vaak rond de **800 uur** gelegd, met uitschieters naar circa 980–1.080 uur of geen maximum.
- **In een deel van de contracten wordt gestuurd op prestatie in plaats van op uren**
  In deze gevallen ligt de nadruk op het behalen van een resultaat (zoals het behalen van een taalniveau), en is het aantal benodigde uren niet vooraf vastgelegd.

Groepsgrootte

Vanuit de handleiding van Blik op Werk is de groepsgrootte voor de B1-route gemaximaliseerd op 20 cursisten en voor de Z-route op 15 cursisten.[1] Taalaanbieders geven in dit onderzoek aan dat het op peil houden van de groepsgrootte een uitdaging is.

[1] Voor dit onderzoek zijn de cijfers over het jaar 2024 bij taalaanbieders opgevraagd. Toen gold er een maximum van 12 cursisten per klas voor de Z-route. Er was al wel sprake van een coulance regeling die per 2026 de norm is geworden en waaronder klassen naar 15 cursisten opgerekt konden worden. Blik op Werk, *Handleiding Inburgeren 2026* (link), paragraaf over norm 2.3.5

Gemeenten gaan verschillend om met verzuim en routewisselingen

Instroom
In de praktijk zijn er doorgaans geen harde afspraken over instroomvolumes. Taalaanbieders hebben te maken met wisselende instroom en moeten flexibel capaciteit organiseren zonder dat dit contractueel is vastgelegd. Gemeenten rekenen in aanbestedingen vaak met verwachte volumes of aantallen deelnemers, terwijl instroom in de praktijk gefaseerd en onvoorspelbaar verloopt. Hierdoor moeten taalaanbieders regelmatig groepen starten voordat deze volledig gevuld zijn.

Verzuim
Gemeenten hanteren verschillende uitgangspunten voor verzuim. In sommige gevallen wordt gefactureerd op basis van aanwezigheid, terwijl in andere gevallen wordt uitgegaan van aangeboden uren. Deze verschillen zijn niet uniform vastgelegd en variëren per contract. In de praktijk liggen de kosten van verzuim vaak bij de taalaanbieders. Wanneer deelnemers lessen missen, lopen trajecten regelmatig langer door en zijn extra lessen of begeleiding nodig om trajectdoelen alsnog te behalen, terwijl daar niet altijd aanvullende financiering tegenover staat.

Routewisseling
De wijze waarop routewisselingen worden afgehandeld, verschilt sterk tussen gemeenten. In sommige gevallen zijn hier afspraken over gemaakt, maar deze zijn niet eenduidig en worden verschillend toegepast in de praktijk.

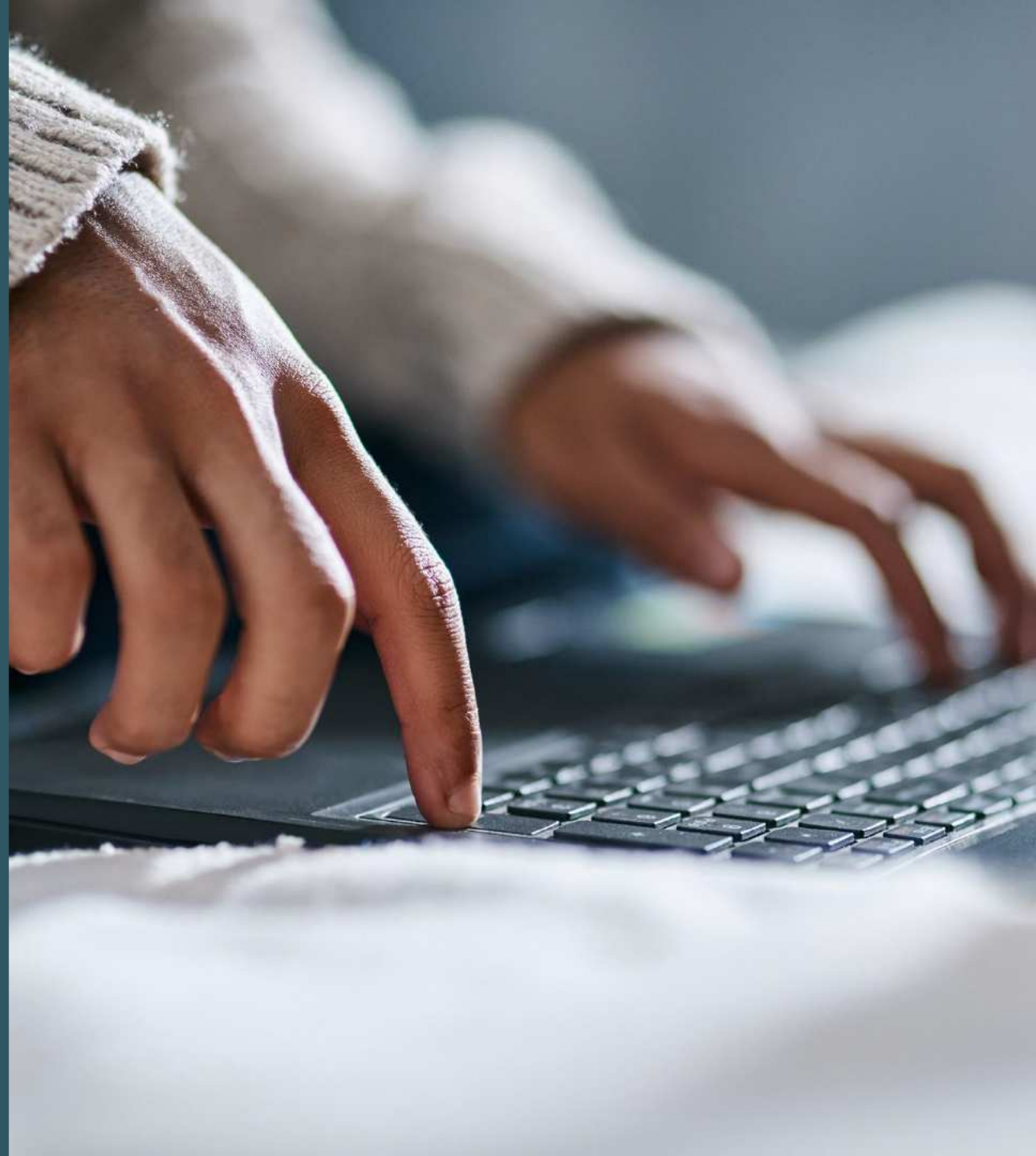
Afschaling
De wijze waarop afschaling wordt geregeld verschilt tussen gemeenten. In sommige contracten zijn procedurele afspraken gemaakt over het moment en de voorwaarden van afschaling, Tegelijkertijd geven taalaanbieders aan dat zij in de praktijk regelmatig eerder signaleren dat het beoogde taalniveau niet haalbaar is dan het moment waarop formele afschaling kan plaatsvinden.

Overige eisen
Gemeenten kunnen in het bestek van de aanbesteding aanvullende eisen stellen aan taalaanbieders. Taalaanbieders geven aan dat zij dit in toenemende mate zien. Aanvullende eisen die in dit onderzoek zijn genoemd zijn onder meer:

- Keuzes over ICT, bijvoorbeeld met portalen voor inburgeraars;
- Diverse rapportage-eisen;
- Begeleidingseisen;
- Agressietrainingen voor personeel.

4. Feitelijke kosten taalaanbieders

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de feitelijke kosten die taalaanbieders maken bij de uitvoering van de B1- en Z-route. We geven inzicht in de opbouw van de kosten, de verschillen tussen taalaanbieders en de relatie tussen kosten en inkomsten.

Een mediane taalaanbieder lijkt een negatieve marge te hebben, maar de onderlinge verschillen zijn groot

De tabel hieronder geeft een overzicht van de mediane jaarlijkse kosten die taalaanbieders maken per (bekostigde) cursist voor de uitvoering van de B1-route en Z-route. De cijfers tussen haakjes geven de spreiding van kosten weer tussen de middelste 50% van de aanbieders. Ter vergelijking staan ook de baten beschreven.

Mediane kosten en baten per cursist leerroutes per jaar	B1-route	Z-route
Totale kosten	**€ 6.177 (€4.363 - €7.270)**	**€ 5.779 (€3.665 - €6.933)**
Kosten onderwijspersoneel (OP)	€ 2.952 (€2.184 - €3.534)	€ 3.075 (€1.637 - €3.854)
Kosten inhuur OP	€ 629 (€49 - €715)	€ 434 (€37 - €550)
Kosten leslocatie	€ 803 (€257 - €915)	€ 607 (€323 - €793)
Kosten lesmateriaal	€ 344 (€166 – €433)	€ 266 (€143 – €323)
Kosten overheadpersoneel	€ 968 (€664 – €1.324)	€ 1.005 (€689 - €1.250)
Overige materiële kosten	€ 481 (€254 - €608)	€ 392 (€304 – €656)
Totale baten	**€ 4.599 (€ 4.179 - € 4.957)**	**€ 4.323 (€ 4.097 – 4.451)**

Vergelijking van de kosten en baten van taalaanbieders kent onzekerheid vanwege de aandachtspunten in de data zoals beschreven op pagina's 11, 12 en 15. Niettemin vallen drie punten duidelijk op.

[1] Hierbij geldt dat 2024 niet eens een bijzonder jaar was. Aanbieders suggereren dat 2025 soms nog duurder was omdat ze toen (dure) noodmaatregelen namen om de snel stijgende instroom op te vangen, denk aan inzet van inhuurkrachten of duurdere vastgoedafspraken om snel extra m2 te kunnen huren.

[2] Hierbij speelt dat de aanbieders met hoge kosten niet altijd hoge baten hebben, en aanbieders met de laagste kosten niet altijd de laagste baten. Achter de mediane totalen gaat dus veel variatie schuil.

De kosten lijken hoger dan de baten

Ten eerste liggen de mediane kosten duidelijk hoger dan de mediane baten. In deze tabel lijkt zelfs bijna een kwart van de kosten ongedekt. Vanwege de aandachtspunten in de data is niet te garanderen dat die verhouding exact klopt, maar duidelijk is wel dat veel aanbieders de twee leerroutes met negatieve marges uitvoerden in 2024.[1]

Dit is in lijn met kwalitatieve beelden uit de werksessies, waarin veel aanbieders aangaven dat zij de routes alleen konden blijven uitvoeren als ze synergievoordelen kunnen realiseren met andere diensten zoals volwasseneneducatie. Daarmee kan er 'kruissubsidie' ontstaan tussen diensten. Dit is op lange termijn geen houdbare situatie.

De onderlinge verschillen tussen aanbieders zijn groot

Ten tweede valt op dat er grote onderlinge verschillen zijn tussen taalaanbieders. Dat is te zien uit de grote bandbreedtes op elk van de kostenposten. Dit geldt zowel voor de totaalcijfers als voor elk van de onderliggende kostenposten. Met name bij inhuur van onderwijspersoneel en kosten voor leslocatie is de variatie zeer groot. Er zijn aanbieders die positieve marges kennen (weliswaar vaak met nauwelijks winst- of risicomarge). Daar tegenover staan aanbieders met sterk negatieve marges.[2]

Personele kosten zijn verreweg de grootste kostenpost

Ten derde wordt de interne kostenstructuur van aanbieders duidelijk. Daarbij zijn personele kosten verreweg de grootste kostenpost. Deze bevinding kent veel minder onzekerheden dan de twee bovenstaande bevindingen omdat alle cijfers in dezelfde eenheid staan uitgedrukt, met minder kans op interpretatie- of selectieverschillen.

De kosten per traject per jaar variëren sterk tussen taalaanbieders

Er zijn verschillen tussen publiek en privaat, maar de verschillen *binnen* groepen zijn groter
De tabel hieronder zet de kosten van aanbieders uiteen, uitgesplitst voor publieke en private aanbieders.[1]

	Mediane totale kosten per cursist per jaar		
Route	**Publiek**	**Privaat**	**Overall beeld**
B1-route	€ 5.452 (€3.793 - €7.127)	€ 6.177 (€4.363 - €7.270)	€ 6.177 (€4.363 - €7.270)[2]
Z-route	€ 5.162 (€4.525 - €5.861)	€ 6.154 (€3.234 - €7.219)	€ 5.779 (€3.665 - €6.933)

Binnen beide routes liggen de kosten per traject per jaar hoger bij private taalaanbieders dan bij publieke taalaanbieders. Dit verschil is zichtbaar in zowel de B1-route als de Z-route. Bij de Z-route zijn deze verschillen het meest uitgesproken.

Daarbij geldt wel dat de verschillen *binnen* deze groepen groter zijn dan de verschillen *tussen* de groepen. De bandbreedtes binnen groepen zijn zeer groot, tot meer dan 100% verschil tussen de onder- en bovenkant van de bandbreedte.[2] Sommige private aanbieders hebben lagere kosten dan publieke aanbieders.

De verschillen in kosten worden niet sterk verklaard door verschillen in baten
Deze onderlinge verschillen lijken niet of nauwelijks te worden verklaard door verschillen in baten. Het is niet per se zo dat aanbieders met hogere baten vanuit gemeenten ook hogere kosten hebben.[3]

1 Daarbij geldt dat deze uitgesplitste categorieën steeds een relatief kleine steekproef (N) vertegenwoordigen. Detailverschillen in interpretatie van de vragenlijst kunnen de verschillen dan iets hebben uitvergroot.

2 Voor de B1-route vallen de mediaan en inter-kwartielwaarden voor alle aanbieders toevallig samen met die van de private aanbieders. De publieke contracten bevinden zich relatief vaker aan de onder- en bovenkant van de kostenverdeling, waardoor het midden van de verdeling vooral door private contracten wordt bepaald

3 Kwantificering hiervan is beperkt mogelijk, maar ons beeld (met beperkte data) is dat verschillen in inkomsten circa 14% van de kostenverschillen in de B1-route verklaren en circa 2% in de Z-route.

Verschillen in directe kosten worden gedreven door personeelsinzet en schaalgrootte

De directe kosten hebben rechtstreeks betrekking op het primair proces van (taal)onderwijs. Onderstaande tabel zet de mediane kosten per cursist per jaar uiteen.

Mediane kosten per cursist per jaar	B1-route *Publiek*	B1-route *Privaat*	Z-route *Publiek*	Z-route *Privaat*
Kosten OP	€ 2.617	€ 2.861	€ 2.567	€ 3.445
Kosten inhuur OP[1]	€ 0	€ 343	€ 9	€ 492
Kosten leslocatie	€ 257	€ 896	€ 286	€ 785
Kosten lesmateriaal	€ 166	€ 334	€ 180	€ 303

Zoals te zien was in de tabel op pagina 20 liggen de mediane totale kosten van de B1- en Z-route relatief dicht bij elkaar (€ 6.177 om € 5.779). De verschillen *binnen* deze groepen zijn veel groter dan de verschillen *tussen* deze groepen, dus we kunnen niet uitsluiten dat deze verschillen toeval zijn. Verschillen zitten met name in de mate van spreiding; niet in de opbouw van de kosten.

Onderwijspersoneel is de grootste kostenpost

In zowel de B1- als de Z-route zijn de kosten voor docenten (en soms aparte mentoren) de grootste post. Dit omvat voornamelijk de kosten van docenten. Iets meer dan de helft van de totale kosten wordt besteed aan deze post.

Er zijn aanzienlijke verschillen tussen taalaanbieders in hoeveel geld (en welk percentage van de totale kosten) ze precies aan deze post besteden. Die hangt gedeeltelijk samen met de groepsgrootte en de organisatie van het onderwijs

Aanbieders met kleinere groepen zouden theoretisch gezien hogere kosten per deelnemer moeten hebben voor onderwijspersoneel; de kosten van de docent worden verdeeld over meer cursisten. Hoofdstuk 5 gaat in op groepsgrootte.

Toch kunnen deze factoren lang niet alle onderlinge verschillen tussen aanbieders verklaren. Ook bij vergelijkbare groepsgroottes komen verschillende kostenniveaus voor, wat wijst op aanvullende factoren zoals personeelsinzet en onderwijsinrichting.

Sommige aanbieders hebben al het onderwijspersoneel in loondienst. Anderen maken deels gebruik van inhuur. De kosten voor deze inhuur variëren sterk tussen aanbieders, en komen vrijwel uitsluitend voor bij private aanbieders.

De kosten voor leslocaties liggen lager bij publieke taalaanbieders

De kosten voor leslocatie variëren tussen taalaanbieders. Deze kosten liggen over het algemeen lager bij publieke taalaanbieders. Een mogelijke oorzaak kan zijn dat zij bestaande onderwijsfaciliteiten gebruiken. Dan wordt een gebouw meer uren per dag benut, wat efficiënter is dan een gebouw dat maar een paar uur benut wordt.

De kosten voor lesmateriaal kennen relatief weinig variatie

De kosten voor lesmateriaal zijn in verhouding tot andere kostenposten beperkt. Een groot aantal aanbieders heeft ongeveer dezelfde kosten per cursist. Uitschieters hangen mogelijk samen met verschillen in type materiaal, de mate waarin materiaal blijvend wordt verstrekt of aanvullende voorzieningen zoals digitale leermiddelen.

[1] Het betreft de inhuur van onderwijspersoneel (OP). Inhuur van overheadspersoneel valt onder de post overheidspersoneel, samen met overheadspersoneel in loondienst.

De indirecte kosten laten grote spreiding zien en zijn niet altijd goed vergelijkbaar

Ook de indirecte kosten kennen een vergelijkbare opbouw in de B1- en Z-route
De indirecte kosten zijn organisatie brede kosten die nodig zijn om de trajecten te kunnen uitvoeren, zoals kosten voor overheadpersoneel, ICT, huisvesting en overige ondersteunende activiteiten. Onderstaande tabel zet de mediane indirecte kosten per cursist per jaar uiteen.

Mediane kosten per cursist per jaar	B1-route *Publiek*	B1-route *Privaat*	Z-route *Publiek*	Z-route *Privaat*
Kosten overheadpersoneel	€1.294[1]	€715	€1.074[1]	€573
Overige materiële kosten		€343		€343

Zoals te zien was in de tabel op pagina 20 liggen de mediane waarden van de B1- en Z-route dicht bij elkaar, wat wijst op een vergelijkbare kostenstructuur tussen beide routes.

Overheadkosten vormen een vrij grote post en variëren tussen taalaanbieders
De kosten voor overheadpersoneel zijn met 15-20% van de totale kosten de één-na-grootste kostenpost. Deze post omvat bijvoorbeeld financials, communicatie-medewerkers, HR-medewerkers en leidinggevenden.

De kosten variëren tussen taalaanbieders, zonder dat daar een duidelijk patroon zichtbaar in is. Er zijn wel indicaties dat taalaanbieders met minder cursisten relatief hogere overheadkosten per deelnemer hebben, doordat vaste kosten over een kleinere groep worden verdeeld. Echter is dit verband niet eenduidig en ook andere factoren spelen een rol in de hoogte van deze kosten.

Overige materiële kosten zijn beperkter en niet altijd volledig inzichtelijk
De overige materiële kosten betreffen bijvoorbeeld het hoofdkantoor, organisatiebrede ICT-systemen en organisatiekosten zoals accountants. Deze post is in omvang kleiner. Niet alle taalaanbieders konden deze kosten afzonderlijk specificeren. In sommige gevallen zijn deze kosten mogelijk opgenomen binnen andere posten, zoals overhead, wat de vergelijkbaarheid tussen taalaanbieders beperkt.

[1] Voor vrijwel alle publieke aanbieders geldt dat zij de overheadkosten niet konden uitsplitsen in personele kosten en materiële kosten.

Financiële krapte en inefficiënties vergroten de druk op de uitvoering en kosten

Financiële krapte zet de uitvoering van trajecten onder druk
In de uitvraag is gevraagd of aanbieders zich om financiële redenen ooit genoodzaakt zien om bepaalde activiteiten niet volledig (of niet volledig conform de kwaliteitseisen) uit te voeren. Hier lijkt niet op grote schaal sprake van: er zijn nauwelijks aanbieders die rapporteren dat ze niet aan rechtstreekse contracteisen kunnen voldoen.

Tegelijkertijd geven taalaanbieders aan dat financiële krapte soms *indirect* invloed heeft op de uitvoering van trajecten. Zo is er minder ruimte voor vervanging van docenten bij ziekte en blijkt het lastiger om nieuw personeel aan te trekken. Dit kan dan alsnog de continuïteit en kwaliteit van de uitvoering onder druk zetten. Daarnaast vragen activiteiten gericht op participatie en integrale ontwikkeltrajecten vaak meer inzet van middelen dan binnen het beschikbare budget mogelijk is.

Aanvullende financiering ontbreekt in de meeste contracten
In de meeste contracten zijn geen afspraken gemaakt over aanvullende financiering, zowel voor de B1-route als de Z-route. Dit betekent dat taalaanbieders eventuele extra kosten (denk aan lessen in de wachttijd voor een examen en kosten voor aanvullende eisen uit het contract, denk aan eisen rondom registratie) of intensievere inzet binnen het bestaande budget moeten opvangen. Tegelijkertijd ontbreken vaak duidelijke afspraken over wanneer een traject stopt, waardoor trajecten kunnen doorlopen zonder aanvullende bekostiging. Hierdoor kunnen kosten voor taalaanbieders aanzienlijk oplopen.

Routewisselingen leiden tot inefficiëntie en niet-vergoede kosten
Bij routewisseling zijn vaak al kosten gemaakt door de oorspronkelijke taalaanbieder.[1] Dit leidt tot inefficiënties en verhoogt de kosten per cursist. Het aantal routewisselingen is echter lastig in kaart te brengen, en daarmee is het lastig het effect op de financiën te rapporteren.

Gefaseerde instroom verhoogt de kosten per deelnemer
De wijze waarop deelnemers instromen, vormt een belangrijke kostendrijver binnen de uitvoering van inburgeringstrajecten. Instroom verloopt in de praktijk gefaseerd en onvoorspelbaar, terwijl gemeenten tegelijkertijd vaak sturen op snelle plaatsing en beperkte wachttijden. Hierdoor moeten taalaanbieders regelmatig groepen starten voordat deze volledig gevuld zijn. Omdat kosten voor docenten, leslocaties en roosters grotendeels vastliggen, leidt onderbezetting direct tot hogere kosten per deelnemer. Daarnaast beperken wisselende groepsgroottes de mogelijkheid om capaciteit efficiënt in te zetten en schaalvoordelen te realiseren.

Achterblijvende uitstroom leidt tot oplopende kosten voor taalaanbieders
De uitstroom van cursisten blijft achter, waardoor trajecten langer doorlopen dan begroot en gefinancierd. In de praktijk blijven cursisten hierdoor langer onderwijs en begeleiding ontvangen, terwijl de financiering vanuit gemeenten hier niet altijd op aansluit (zie pagina 1). Dit leidt ertoe dat een deel van de kosten bij de taalaanbieders komt te liggen. Voor sommige taalaanbieders worden de grootste financiële knelpunten hierdoor pas op de langere termijn zichtbaar.

[1] Wanneer een cursist van route of taalaanbieder wisselt, worden deze kosten in de praktijk deels dubbel gemaakt (bijvoorbeeld in de opstart van de nieuwe route), terwijl daar geen dubbele vergoeding tegenover staat.

5. Uitvoering in de praktijk

In dit hoofdstuk laten we zien hoe de uitvoering van inburgeringstrajecten in de praktijk verloopt en hoe dit doorwerkt in kosten. We gaan in op factoren zoals verzuim, instroom, doorlooptijd en benodigde lesuren en de invloed hiervan op de kostenstructuur.

Verschillen tussen taalaanbieders zitten vooral in verzuim, doorlooptijd en benodigde uren

In de uitvraag onder aanbieders is een aantal kengetallen opgevraagd over hoe de uitvoering van de leerroutes verloopt. Onderstaande tabel geeft een overzicht.[1]

Mediaan kengetallen per cursist (incl. 25%-75% range)	**B1-route**	**Z-route**
Doorlooptijd traject	24 maanden (22 - 29)	30 maanden (26 - 32)
Benodigde lesuren[2] *(per traject)*	700 uur (648 – 773)	900 uur (879 – 940)
Aangeboden lesuren *(per jaar)*	427 uur (263 – 547)	413 uur (328 – 502)
Verzuim *(per jaar)*	88 uur (64 – 131)	82 uur (59 – 88)
Groepsgrootte *(op papier)*	15 cursisten (13 – 16)	12 cursisten (12)

Hieronder bespreken we de kengetallen elk apart.

De mediane doorlooptijd is 2 jaar voor de B1- en 2,5 jaar voor de Z-route

Het voorlopig beeld is dat de mediaan voor de B1-route op een doorlooptijd van 2 jaar ligt en voor de Z-route op 2,5 jaar. Kortere trajecten komen voor, maar kunnen samenhangen met specifieke doelgroepen of snellere doorstroom. Er is vrij veel spreiding. Mogelijk wordt die veroorzaakt door incomplete data.

Het aantal benodigde lesuren voor afronding verschilt aanzienlijk

Het aantal lesuren dat nodig is om een traject af te ronden ligt hoger hij de Z-route dan bij de B1-route (weliswaar ligt het uitstroomniveau hoger bij de B1-route, maar de routes richten zich op verschillende doelgroepen). De variatie is niet erg groot.

[1] De genoemde benodigde lesuren komen niet perfect overeen met de aangeboden lesuren minus verzuim, gezien over de doorlooptijd. Mogelijk speelt hier dat de aangeboden lesuren en verzuim alleen cijfers over 2024 betreffen, terwijl de cijfers over doorlooptijd en benodigde lesuren de 2022-2024 betreffen.

[2] Met 'benodigde lesuren' wordt bedoeld hoeveel lesuren cursisten gemiddeld nodig hebben voordat zij het onderwijs succesvol kunnen afronden. **Let op:** dit staat uitgedrukt per traject.

Verzuim is over het algemeen hoog, maar er zijn grote onderlinge verschillen

In het kalenderjaar 2024 bedroeg het mediane aantal aangeboden lesuren 427 uur voor de B1-route en 413 uur voor de Z-route. Verzuim speelde hierbij een belangrijke rol: aanbieders rapporteren dat het mediane verzuim 88 uur bedroeg bij de B1-route (21% van het aantal aangeboden lesuren) en op 82 bij de Z-route (20%). Dit omvat zowel geoorloofd als ongeoorloofd verzuim. De spreiding in de tabel laat zien dat het verzuimpercentage in sommige gevallen opliep tot 20% - 26%, met uitschieters van 30% of meer, vooral binnen de B1-route.

Verzuim is een kostendrijver. Het leidt tot langere doorlooptijden en inefficiënt gebruik van capaciteit: groepen zijn onderbezet, terwijl docenten en locaties wel beschikbaar moeten zijn. Daarbij geldt dat 'een beetje' verzuim (denk aan een drempelwaarde van ca. 5%) slechts beperkte invloed heeft, de docent staat er dan toch. Taalaanbieders geven aan dat ze zelf maar tot op zekere hoogte kunnen sturen op het verzuim. Ook gemeenten hebben hier een rol: aanbieders geven aan dat hun verzuim per gemeente verschilt, afhankelijk van de rol die de gemeente oppakt.

Groepsgrootte verschilt tussen B1- en Z-route

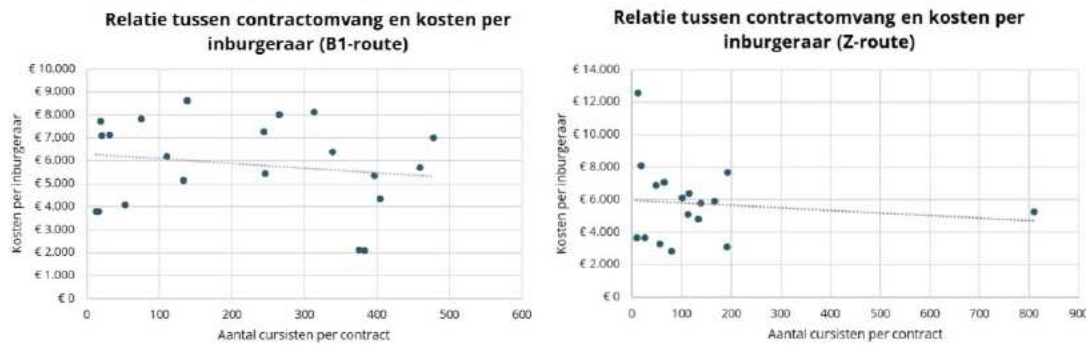
Blik op Werk stelde in 2024 een maximale groepsgrootte van 25 cursisten per klas voor de B1-route en 15 voor de Z-route (coulance regeling). Bij de Z-route werken alle aanbieders uit de uitvraag met groepen van 12 cursisten in 2024. Bij de B1-route is een groep van 25 vaak niet haalbaar vanwege beperkte schaalgrootte van de instroom. Aanbieders geven aan dat ze dat aantal van 20 ook onwenselijk groot vinden, maar dat kleinere klassen financieel niet haalbaar zijn.

Kwantitatieve analyse van kostendrijvers is beperkt mogelijk

Correlatieanalyse van de data uit de uitvraag kan worden gebruikt om in beeld te brengen of verschillen in kosten worden veroorzaakt door inhoudelijke factoren. Echter, in de praktijk is dit slechts tot op enige hoogte mogelijk: er is een beperkte hoeveelheid data beschikbaar, en de kwaliteit van de data kent teveel aandachtspunten om zulke causale relaties echt betrouwbaar weer te geven. De correlatieanalyses hieronder hebben daarmee een indicatief karakter.

Een groter contract kan mogelijk leiden tot lagere kosten per inburgeraar

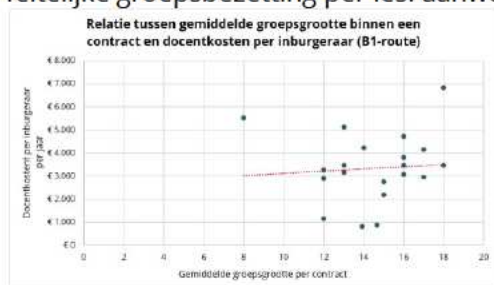
De grafieken hieronder tonen de relatie tussen het aantal cursisten per contract (x-as) en de totale kosten per inburgeraar (y-as) voor de B1-route en Z-route.

In zowel de B1-route als de Z-route is geen sterke relatie zichtbaar tussen beide variabelen. De trendlijn loopt in beide routes licht dalend. Dat wijst erop dat grotere contracten gemiddeld iets lagere kosten per inburgeraar kennen. Dat is in lijn met de uitkomsten uit werksessies, waarin is aangegeven dat een grotere omvang helpt om meer 'klassen' te vullen tot het maximum aantal cursisten. Echter, bij zowel kleine als grotere contracten komen hoge en lage kosten voor. Er is daarom niet genoeg (consistente) data om dit causale verband goed te kwantificeren.

Grotere groepsgrootte leidt niet automatisch tot lagere kosten per inburgeraar

De figuur hieronder toont de relatie tussen de gemiddelde groepsgrootte binnen een contract (x-as) en de docentkosten per inburgeraar (y-as) voor de B1-route.[1] Het betreft het gemiddelde aantal cursisten per groep op contractniveau en niet de feitelijke groepsbezetting per les. aanwezigheid per les weer.

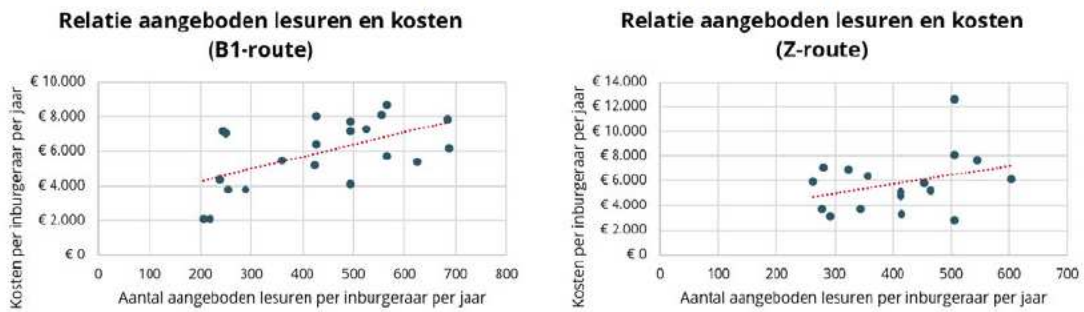
Theoretisch zouden grotere groepen tot lagere docentkosten per cursist moeten leiden. Op basis van deze figuur kan dit verband echter niet worden vastgesteld. Naast verschillen in docentensalarissen, lesuren en definities kan dit samenhangen met het feit dat is gewerkt met gemiddelde groepsgroottes op contractniveau, terwijl de feitelijke groepsbezetting per les kan afwijken door bijvoorbeeld verzuim.

[1] Een vergelijkbare figuur voor de Z-route is niet te maken, omdat daar geen variatie in groepsgrootte is: vrijwel alle aanbieders rapporteerden dat ze werkten met een groepsgrootte van 12 cursisten per klas (wat begin 2024 het maximumaantal was volgens de normen van Blik op Werk), zie pagina 28.

Het duidelijkst te kwantificeren is de relatie tussen verzuim en kosten

De relatie tussen aangeboden lesuren en kosten is uitgesproken

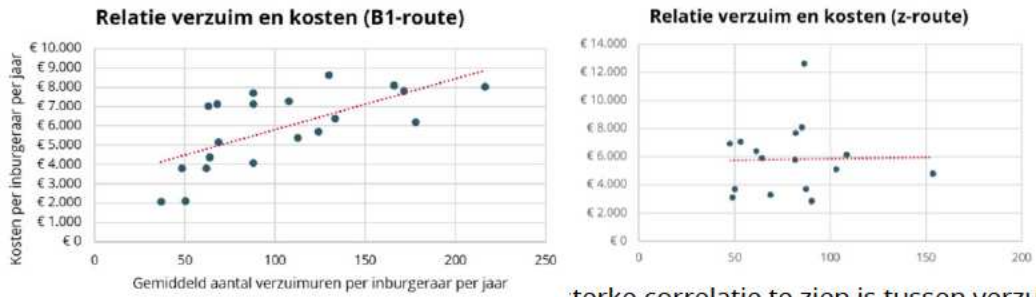
De grafieken hieronder tonen de relatie tussen het aantal aangeboden lesuren en tot de totale kosten per inburgeraar (y-as) voor aanbieders van de B1-route en Z-route.

De figuren laten zien dat aanbieders die veel lesuren aanbieden vaak ook hogere kosten hebben.[1] Het is opvallend dat de relatie tussen aangeboden lesuren en kosten zoveel duidelijker naar voren komt dan de relatie tussen groepsgrootte en kosten zoals beschreven op de vorige pagina. Er is veel variatie is in het aantal aangeboden lesuren.

Grotere contracten leiden niet automatisch tot lagere kosten per inburgeraar

De volgende figuren tonen de relatie tussen het aantal verzuimuren per gemiddelde inburgeraar en de totale kosten van taalaanbieders.

sterke correlatie te zien is tussen verzuim en de kosten van aanbieders. Bij de Z-route is deze correctie niet te zien. Hierbij kan spelen dat de B1-route hogere ambities heeft waarbij verzuim meer impact heeft op het behalen van deze ambities. Maar tegelijkertijd is het van belang om op te merken dat correlatie nog geen causale relatie betekent.[2]

Doorlooptijd lijkt geen belangrijke verklaring voor kostenverschillen

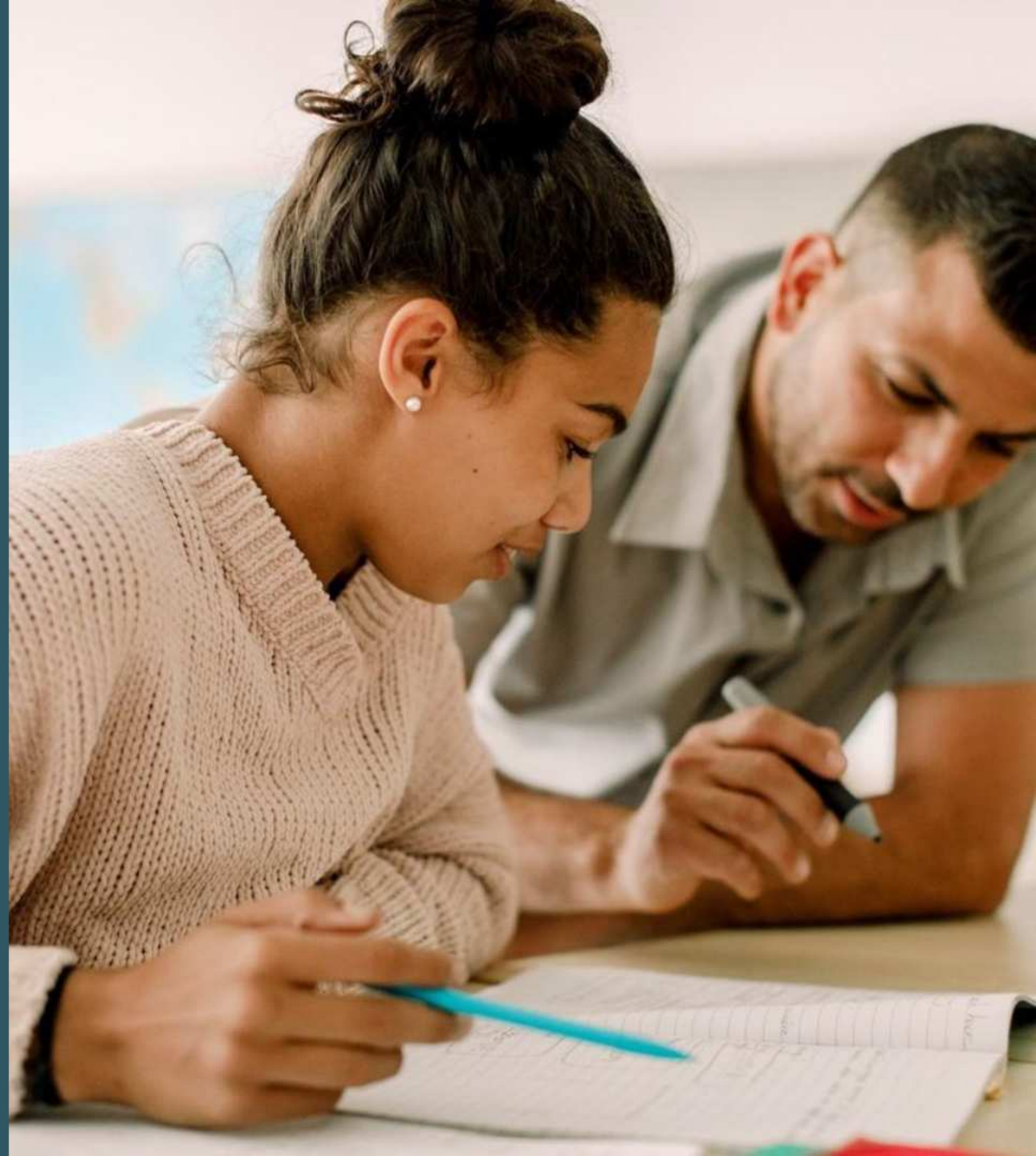
Voor de doorlooptijd wordt geen betekenisvolle samenhang met kosten gevonden. Verschillen in doorlooptijd verklaren slechts circa 1% van de kostenverschillen in de B1-route en circa 4% in de Z-route. Binnen de steekproef lijken langere trajecten daardoor niet automatisch te leiden tot hogere kosten per inburgeraar.

1 De relatie tussen *uiteindelijk benodigde lesuren* en kosten is even sterk voor de B1-route, maar niet voor de Z-route.

2 Bijvoorbeeld: het is denkbaar dat aanbieders met meer verzuim meer kosten hebben door lesuren waar een docent voor gedeeltelijk lege klas staat. Het is ook denkbaar dat gemeenten die sterk op verzuim van hun inburgeraars sturen, minder sterk sturen op andere contracteisen rond bijvoorbeeld rapportage.

6. Conclusie

In dit hoofdstuk brengen we de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek samen. We beantwoorden de centrale vraag en beschrijven hoe contractafspraken, uitvoeringspraktijk en kosten zich tot elkaar verhouden.

Uit het onderzoek komt een beeld van financiële krapte bij taalaanbieders naar voren

Dit onderzoek heeft inzicht gegeven in de kostenstructuur van taalaanbieders van de B1- en Z-route voor asielinburgeraars op basis van een uitvraag onder aanbieders. Aandachtspunten in de data beperken de zekerheid van de conclusies, maar het onderzoek kan wel een indicatief beeld geven.

Gemiddeld gezien lijken de kosten voor taalaanbieders hoger dan de baten
Uit het onderzoek komt naar voren dat taalaanbieders hoge kosten maken. De baten die zij hiervoor ontvangen, zijn in veel gevallen lager dan deze kosten. In deze gevallen voeren aanbieders de leerroutes uit met een negatieve bedrijfsmarge.

De omvang van deze negatieve marge is moeilijk exact vast te stellen. De respons op de uitvraag is relatief beperkt en dat maakt de foutmarges groter. Niettemin is het beeld dat de negatieve marge substantieel kan zijn, waar een fors deel van de kosten niet gedekt is door baten. Dit is ook geen kwestie van peiljaar: de cijfers gaan over 2024, maar er is geen reden om aan te nemen dat dit een bijzonder krap jaar was.[1]

De verhouding tussen kosten en baten verschilt zeer sterk tussen aanbieders
Het onderzoek laat zien dat de onderlinge verschillen tussen aanbieders opvallend groot zijn. Op vrijwel alle kostenposten zien we dat aanbieders met relatief hoge kosten per deelnemer ongeveer twee keer zoveel kosten maken als aanbieders met relatief lage kosten, zelfs wanneer de uitschieters buiten beschouwing blijven. Ook de bedrijfsmarges tussen kosten en baten verschillen dus per aanbieder.

Er zijn ook aanbieders met een positieve bedrijfsmarge
Enkele van de aanbieders die de uitvraag hebben ingevuld, rapporteren hogere baten dan kosten. Andere aanbieders rapporteren juist dat hun kosten veel hoger zijn dan hun baten. Deze onderlinge verschillen komen vooral voort uit de verschillen in kosten; de verschillen in baten zijn veel minder groot.

Een deel van deze verschillen tussen aanbieders kan voortkomen uit de genoemde aandachtspunten in de data. Aanbieders hanteren in de administratie uiteenlopende definities van kostenposten. Daardoor kunnen er detailverschillen ontstaan in de wijze waarop de uitvraag is ingevuld.

Echter, voor het grootste deel lijkt dit om reële verschillen te gaan; het is bijvoorbeeld niet ongebruikelijk dat de ene aanbieder twee keer hogere kosten per inburgeraar heeft voor een leslocatie als de andere. Dat geldt ook voor lesmateriaal, daar zien we enkele forse uitschieters. Onder invloed van verzuim en groepsgroottes geldt het zelfs voor onderwijspersoneel.

Door de krappe financiën moeten taalaanbieders moeilijke keuzes maken
Als gevolg van soms negatieve marges staan sommige aanbieders voor moeilijke keuzes. Een substantieel aantal aanbieders geeft aan dat het soms financieel niet lukt om vervangende docenten in te huren bij ziekte van vast personeel, om intensief samen te werken met ketenpartners of om leslocaties op te zetten in kleinere kernen.

Tegelijkertijd zijn er geen aanbieders die rapporteren dat ze niet kunnen voldoen aan basiseisen van hun contract.[2]

/Andersson Elffers Felix

1 Uit werksessies komt zelfs het beeld naar voren dat 2025 relatief krapper was.

2 Een deel van de aanbieders rapporteerde dat wel een kwart van de kosten ongedekt was. Maar een dusdanig negatieve marge is moeilijk vol te houden zonder te verzaken rond basiseisen van het contract. Het kan zijn dat er in deze gevallen een mix speelt van daadwerkelijk negatieve marges, en ruis in de data die het gemeten effect (iets) versterkt.

Er is een grote variatie in de contractafspraken tussen gemeenten en taalaanbieders

Er is een grote variatie in de kostenstructuur van taalaanbieders
In dit onderzoek is verkend of de onderlinge verschillen tussen aanbieders te verklaren zijn vanuit bepaalde kostendrijvers. Kwantificering van deze correlaties bleek beperkt mogelijk door beperkingen in de data, maar grote lijnen zijn wel duidelijk.

De invloed van factoren zoals schaalgrootte of geografische ligging lijkt een relatief kleine invloed te hebben op de kosten van aanbieders. Aanbieders zijn immers vrij om zelf hun kostenstructuur in te richten. Dat doen zij soms op basis van eisen vanuit gemeenten, die ook vrij zijn om verschillende eisen te stellen aan taalaanbieders.

Wel is het beeld dat volledig private taalaanbieders gemiddeld gezien hogere kosten maken dan 'publieke' taalaanbieders. Dat is zeker geen absoluut beeld: de verschillen *binnen* de groepen publieke en private aanbieders zijn aanzienlijk groter dan de verschillen *tussen* deze groepen. Sommige private aanbieders maken lagere kosten dan sommige publieke aanbieders.

Hoewel we daardoor niet kunnen uitsluiten dat een deel van de verschillen op toeval of interpretatie berust, is de trend duidelijk genoeg om aan te nemen dat in elk geval een (ander) deel uit reële inhoudelijke verschillen voortkomt. Met name de kosten voor leslocaties zijn lager bij publieke aanbieders. Een mogelijke oorzaak kan zijn dat publieke taalaanbieders vaker gebruikmaken van bestaande onderwijsfaciliteiten, waardoor deze kosten lager uitvallen of soms ontbreken.

De contracten tussen aanbieders en gemeenten lopen sterk uiteen
Gemeenten hanteren uiteenlopende contractvormen, bekostigingsstructuren en aanvullende eisen aan het taalonderwijs. Daardoor werken taalaanbieders met verschillende tarieven, verantwoordingssystematieken en risicoverdelingen. Vooral afspraken over prestatiebekostiging, verzuim, routewisselingen en gefaseerde facturatie leggen financiële risico's bij taalaanbieders neer. Ook verschillen in indexering, administratieve eisen en instroomafspraken vergroten de variatie tussen gemeenten en beperken de mogelijkheden voor aanbieders om hun uitvoering te standaardiseren en schaalvoordelen te realiseren.

Er zijn verschillende factoren die samen de kosten bepalen
Iets meer dan de helft van de kosten wordt besteed aan onderwijspersoneel (docenten). Dat maakt verzuim van cursisten een belangrijke kostendrijver, want hoe vaker een cursist verzuimt, hoe langer er een docent nodig is voordat het traject is afgerond. Die mediaan van dit verzuim ligt rond de 19% van alle aangeboden lesuren, maar hier is veel variatie in: sommige aanbieders kennen 15% verzuim, maar er zijn ook aanbieders die 25% of nog hoger verzuim kennen.

Andere kostendrijvers zijn de leslocatie, de mate waarin aanbieders werken met inhuur en overheadskosten. De belangrijkste kostendrijver is de gemiddelde groepsgrootte. Echter is het voor taalaanbieders nu al een uitdaging de groepsgrootte op peil te houden waardoor dit niet de eenvoudigste knop lijkt om aan te draaien.

[1] Met andere woorden: als je voor elke kostenpost (onderwijspersoneel, leslocatie, lesmateriaal, etc.) alle aanbieders op een rij zet van lage kosten naar hoge kosten, dan heeft de aanbieder die op 75% van de rij staat de dubbele kosten ten opzichte van de aanbieder die op 25% van de rij staat.

Meer weten?

(030) 236 30 30

Andersson Elffers Felix

www.aef.nl

Mail@aef.nl

2-9-2026